

Utbildningsinspektion i Brattåsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Brattåsskolan den 5 och den 6 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Brattåsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Brattåsskolan intervjuades elever, lärare, fritidspedagoger, resursteamet, rektorn samt vid ett gemensamt möte för flera skolor föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte fritidshem och lektioner i förskoleklass och

årskurserna 1–6 Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Brattåsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	115
Förskoleklass	34
Grundskola	216

Brattåsskolan ligger i Kålleröd i Mölndals kommun. Den ursprungliga skolbyggnaden är byggd 1954. Skolan har sedan byggts till efterhand och vid tillfället för inspektionen pågår om- och tillbyggnad.

Skolans pedagogiska arbete är organiserat i tre arbetslag, varav ett har Montessoriinriktning. Förskoleklassens verksamhet är integrerad i skolans totala verksamhet och rapporten är därmed tillämplig även på förskoleklassen.

Av skolans elever är ca 15 procent berättigade till modersmålsundervisning.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Brattåsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Brattåsskolan arbetar på ett bra sätt för att eleverna i förskoleklassen och grundskolan skall nå goda kunskapsresultat. Eleverna utvecklar i hög utsträckning normer och värden som ligger väl i linje med dem som skolan skall främja.

Genom arbetet vid skolan har eleverna inflytande över verksamheten och tränas eleverna i att arbeta demokratiska arbetsformer.

Skolan har till delar en god uppföljning av elevernas lärande och ett systematiskt och fungerande kvalitetsarbete.

Inspektörerna bedömer att skolans ledning fungerar effektivt för styrning och ledning av verksamheten.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Eleverna får ingen undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap före utgången av årskurs 5 vilket medför att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i ämnet i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, förordningen om kursplaner för grundskolan och bilaga 3 till skollagen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Kvalitetsredovisningen har inte utarbetats under medverkan av eleverna (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör på ett mer systematiskt sätt följa upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Skolan bör se över hur verksamheten bäst organiseras för att ge elever i behov av särskilda stödåtgärder det stöd de behöver.
- Skolan måste göra det möjligt för elever och föräldrar att identifiera undervisningen som elevens val.
- Skolan bör i kvalitetsredovisningen tydligare redovisa både förutsättningarna, arbetet i verksamheterna, måluppfyllelsen och planerade åtgärder för samtliga verksamhetsformer.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

I Brattåsskolan ges eleverna i förskoleklass möjlighet till utveckling och lärande som en grund för fortsatt skolgång. I grundskolans tidiga årskurser följer skolan upp elevernas kunskapsutveckling i främst engelska, matematik och svenska. Dessa ämnen tas upp i elevernas IUP och portfolio. Elevernas språkutveckling följs upp bl.a. genom ett språkutvecklingsprojekt kallat ”språka”. Skolan gör ett test av elevernas läsförmåga i årskurs 3. Vid det senaste testtillfället bedömdes resultatet av testet som tillfredsställande.

Tabell 1. Resultat nationella prov årskurs 5 våren 2006.

Brattåsskolan	Andel elever i procent som minst uppnått resultatet G
Engelska	78
Matematik	83
Svenska	88

Källa: Skolans kvalitetsredovisning

Skolan anger i sin kvalitetsredovisning att resultatet på de nationella proven inte är tillfredsställande och anger också insatser som man avser att vidta med anledning av resultatet.

Inspektörerna bedömer att skolan på ett mer systematiskt sätt bör följa upp elevernas kunskapsutveckling i fler ämnen än engelska, matematik och svenska.

I Brattåsskolan arbetar eleverna, förutom i klassråd och elevråd, i andra råd kring olika sakfrågor, t.ex. matråd och skolgårdsgrupp. Inspektörerna bedömer att eleverna genom råden övas i att ta ansvar för verksamheten i stort och att arbeta i demokratiska arbetsformer.

Vid utvecklingssamtalen får eleverna del av de nationella målen. I det dagliga arbetet är det dock elevernas individuella mål utifrån IUP och veckoplanering som är i fokus för eleverna.

Brattåsskolan genomför enkätundersökningar bl.a. för att utröna om eleverna känner sig trygga i skolmiljön. Enligt resultatet av enkäterna och enligt de inter-

vjuer som inspektörerna genomför känner sig eleverna trygga på skolan. Mobbing och kränkande behandling är sällsynt vid skolan. Det förekommer inte heller mycket bråk. Enligt lärarna förekommer dock ibland ett kränkande språkbruk mellan eleverna, något som skolan arbetar för att förhindra.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Av skolans verksamhetsplan framgår att alla elever i årskurserna 3–6 representerar sin klass i något av de råd som skolan inrättat. De råd med representativ medverkan som finns vid skolan är, förutom elevråd, matråd, skolgårdsråd, kompisråd (kamrattstödjure), biblioteksråd samt miljöråd. I intervjuer refererar eleverna till arbetet i de olika råden för att illustrera sina möjligheter att ha inflytande över verksamheten.

Klassråd finns i alla klasser och frågor från klassråden tas upp i elevrådet. Elevrådet sammanträder en till två gånger per månad. Vid elevrådets möten deltar rektorn. Elevrådets medlemmar utses genom val i respektive klass. Enligt elevrådets medlemmar ges de möjlighet att påverka verksamheten inom vissa områden, framförallt när det gäller den fysiska miljön. De är i huvudsak nöjda med det inflytande de kan utöva genom elevrådet, men framhåller att det ibland tar lång tid innan de får återkoppling i frågor som de väckt. Elevrådets protokoll läses upp i klasserna under klassråd tid. Inspektörerna bedömer att skolan arbetar på ett bra sätt för att ge eleverna inflytande över verksamheten.

Skolan samverkar med föräldrarna framförallt genom skolans brukarråd som träffas tillsammans med skolans rektor tre gånger per termin.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Kommunen/huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Rektorn vid Brattåsskolan har sammanställt en likabehandlingsplan för skolan utifrån de diskussioner som förts bland lärarna. Inspektörerna har granskat planen och funnit att denna bl.a. saknar en översikt över vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Inspektörerna bedömer att

skolans likabehandlingsplan bl.a. av denna anledning inte uppfyller de krav som ställs och att skolan därför måste förändra planen så att denna uppfyller lagens krav.

Elever och föräldrar har inte deltagit i arbetet med att ta fram planen. Inspektörerna vill påpeka att det sedan den 15 oktober 2006 finns krav på att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av elever (SFS 2006:1083). De intervjuade eleverna känner heller inte till att det finns en plan för likabehandling och inte heller att det tidigare funnits en plan mot kränkande behandling. Planen tar inte upp åtgärder för situationer där vuxna kränker barn.

I första hand är det resursteamet som skall ansvara för det akuta och det förebyggande arbetet mot kränkande behandling vid skolan. Resursteamet består av rektorn, lärare och annan personal, bl.a. skolsköterskan och vaktmästaren. Teamet träffas var tredje vecka och diskuterar situationen vid skolan. Två personer ur teamet är också ansvariga för kamratstödarna. Skolan har en arbetsgång som man följer i akuta ärenden. Under innevarande år har arbetet främst varit inriktat på att lösa konflikter mellan elever än akuta mobbningsärenden. Det förebyggande arbetet vid skolan består bl.a. av relationsövningar, drama och värdegrundsveckor.

Skolan organiserar mycket av undervisningen i form av teman. Innevarande år är temat Carl von Linné. Temat ges en vid tolkning och inom ramen för denna kan eleverna välja att fördjupa sig i temat ur olika aspekter.

Skolan är indelad i tre spår som elever och lärare arbetar i. Ett av spåren har ett Montessoriiinriktat arbetssätt. Inom spåren är eleverna indelade i åldersblandade klasser. Klassernas åldersmässiga sammansättning kan variera utifrån elevunderlaget det aktuella läsåret. Skolan har valt att organisera förhållandevis små klasser. När eleverna arbetar med temat sätter man ihop nya grupper som eleverna arbetar i.

Eleverna läser svenska alternativt svenska som andra språk utifrån sina respektive förutsättningar.

I huvudsak har en lärare hand om en klass, men det förekommer att lärare byter klasser med varandra för att uppnå en högre samstämmighet mellan lärarens kompetens och den aktuella undervisningen. I samband med arbete i tema byter lärarna också grupp.

Eleverna har individuella utvecklingsplaner och arbetar efter en individuell planering som elev och lärare gemensamt gör. Vid besök i klasserna ser inspektörerna exempel på hur eleverna planerar och genomför sitt arbete utifrån sin situation. Planeringen har en koppling till de mål som elev, förälder och lärare satt upp under utvecklingssamtal.

Skolan har rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilda stödåtgärder. Åtgärdsprogram upprättas för dessa elever och dessa redovisar planerade åtgärder på organisations-, grupp- och individnivå. Inspektörerna vill ändå påpeka att från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i bland annat grundskoleförordningen avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvar har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder.

Skolan har som nämnts ovan valt att göra förhållandevis små klasser. Detta har fått till följd att det riktade stödet till elever i behov av särskilda stödåtgärder är begränsat. I intervjuer uppger eleverna att man som elev kan få stöd i klassen eller ta hem arbeten för att färdigställa dem. I matematik kan elever få stöd i en särskild grupp. Rektorn och lärarna uppger i intervjuer att behovet av specialpedagogisk kompetens är större än vad som kan tillgodoses vid skolan. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över hur verksamheten bäst organiseras för att ge elever i behov av särskilda stödåtgärder det stöd de behöver.

På skolan finns en förberedelseklass för nyanlända elever i vilken även elever från närliggande skolor går. För dessa elever skrivs beslut om placering i särskild undervisningsgrupp.

Skolan utreder om det finns elever i behov av studiehandledning på modersmål och ger också detta till elever med behov av det.

Skolverkets diagnostiska material för åren före årskurs 6 används av skolan för att kartlägga elevernas lärande. Elevernas språkliga utveckling kontrolleras genom det tidigare nämnda språkutvecklingsprojektet "Språka". Skolan genomför också de nationella proven i engelska, svenska och matematik i årskurs 5. Därutöver följs elevernas lärande upp vid utvecklingssamtal.

I det vardagliga arbetet gör eleverna veckoplaneringar och utvärderar dessa i efterhand. Elevernas arbeten samlas i en portfolio som också används som underlag för att följa upp elevernas lärande, bl.a. vid utvecklingssamtal.

Inspektörerna bedömer att skolan till delar har en god uppföljning av elevernas lärande.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall bland annat varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet och varje kommunalt bedrivit fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningarna skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna skall verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Brattåsskolan upprättar årligen en skriftlig kvalitetsredovisning. Den senaste kvalitetsredovisningen omfattar läsåret 2005/06. Kvalitetsredovisningen följer den mall som utarbetats av Mölndals kommun och är enligt rektorn baserad på utvärderingar av lärarna. Kvalitetsredovisningen ingår i skolans verksamhetsberättelse. Verksamhetsberättelsen uppfattas av rektorn som ett verktyg för att förbättra verksamheten medan lärarna är tveksamma till om så är fallet.

Brattåsskolan använder sig av problembaserad skolutveckling (PBS) som metod för sitt kvalitetsarbete. Lärarna är organiserade i utvecklingsgrupper med olika ansvarsområden. Inom dessa grupper förs så kallade "lärande samtal" under ledning av en lärledare. Lärledaren är en lärare med utbildning inom PBS för att leda samtal enligt en speciell metod. Inom grupperna diskuteras behovet av förbättring inom olika områden utifrån skolans kvalitetsredovisning.

Enligt inspektörernas bedömning har skolan till viss del ett fungerande kvalitetsarbete, vilket dock inte kommer till uttryck i skolans kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer därför att det för skolan finns utrymme att tydligare

redovisa både förutsättningarna, arbetet i verksamheterna, måluppfyllelsen och planerade åtgärder för samtliga verksamhetsformer.

Enligt lärarna och eleverna har inte kvalitetsredovisningen utarbetats under medverkan av elever och därmed uppfylls inte kraven i förordningen.

Skolans ledning består av rektorn. Rektorn är utbildad mellanstadie lärare och går för närvarande den statliga rektorsutbildningen. Rektorn upplevs av lärare och övrig personal som förtrogen med verksamheten. Rektorn ingår som tidigare redovisats i skolans resursteam.

Vid skolan finns också en lärare med uppdrag att vara utvecklingsledare. Utvecklingsledaren fungerar som ställföreträdare för rektorn, men har i övrigt inga klart definierade uppgifter.

Utöver de personalmöten som anordnas träffar rektorn lärledarna för att utveckla gruppernas arbete. Skolans arbetslag träffas under ledning av lärledarna och rektorn deltar vid behov.

Inspektörerna bedömer att skolans ledning fungerar effektivt för styrning och ledning av verksamheten.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

I Brattåsskolan uppger eleverna i intervjuer att de inte vet vad elevens val innebär och inte heller att de har rätt att välja fördjupning eller breddning inom ramen för skolans ämnen. Lärarna uppger att eleverna genom att de gör en egen planering och att de kan välja inriktningar inom skolans tema har möjligheter att välja på ett sätt som motsvarar bestämmelserna elevens val. Inspektörerna bedömer att skolan måste göra det möjligt för elever och föräldrar att identifiera undervisningen som elevens val.

I hem- och konsumentkunskap finns i kursplanen mål att uppnå i år 5. Eleverna vid Brattåsskolan undervisas inte i ämnet och har därmed inte möjlighet att nå de mål som finns för ämnet i år 5. Inspektörerna bedömer att skolan skall ge eleverna möjlighet att nå målen i hem- och konsumentkunskap för år 5.

Skolan har ca 16 lärartjänster, 8 fritidspedagoger och 1,5 förskollärare. Antalet lärare per 100 elever var 2005 7,0 enligt skolans kvalitetsredovisning. Genomsnittet i riket när det gäller antal lärare per 100 elever i skolor med elever i årskurserna 1–9 är 8,0 2005 enligt Skolverkets statistik.

Lärarna vid Brattåsskolan har i hög utsträckning utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. I viss mån förekommer det, som tidigare nämnts, att lärare byter grupper med varandra för att öka samstämmigheten mellan den egna kompetensen och den aktuella undervisningen.

Vid tillfället för inspektionen pågår en ombyggnad av skolan, vilket innebär att all undervisning inte sker i ordinarie lokaler. Inspektörerna bedömer att de delar av skolan som är färdigställda innebär att eleverna har en god miljö för lärande. Skolan har eget bibliotek.

Läromedel och övrig utrustning, t.ex. datorutrustning, är ändamålsenlig och finns i tillräcklig omfattning.

Datum	Ort
2007-05-09	Göteborg

Bosse Jersenius
Liselotte Hakeberg